

# EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 60 Lei, fél évre 30 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők.

## Eszményeink.

Ha nagyon hosszú várakozás, ha keserves küzdelmek és még keservesebb könyvek után, de ha egyszer eléri az ember azt, aminek elérésével boldogságot remél... ha egyszer már eltelik a szívünk;... ha a vágy, az életnek ez az egyetlen rugója egyszer csak befejezi a maga munkáját: megszűnik az élet reánk nézve vonzó lenni. Változó szelek a mi vágyaink, megdőlnék életünk vitorláinak s hajtják, terelik, olykor vadul üzik az ismeretlen nagy oceánon a tulsó partok felé. — A vágyak hajtják szívünkben az erőt, sőt hajtják magát a szívnek életét, mert hiszen vágyaink nélkül Szahara a szívünk, hol semmi sem terem; de viszont a vágyak lobogása, az ahol csendes, hol meg szilajon égő láng is, amelynek tűzében végre is minden elhamvad... A vágy éltet, szül és terem, ... a vágy sorvaszt, öl és temet.

Igy járunk-kelünk, robotolunk vagy lelkesedünk; közömbösen futunk el egymás mellett, arcunkon hideg egykedvűséggel, szívünkben ezernyi vággyal; így baktatunk vagy rohanunk valami képzelt, boldog Eldorádó felé — eszményeink után. Titkoljuk mindannyian, elrejtjük mint a bűnt. Eszmény és bűn közös rejtekhelye a szív.

S ebben a nagy emberáradatban mindenki sejti sőt tudja azt is, hogy kívül is, belől is szent harcokat vivunk eszményeinkért, mégis féltő sietséggel, gyanakodva, szinte irigykedve, de a mások vágyaival soha sem törődve kergetjük tovább a napokat, mintha minden szív vadidegen volna. Pedig másokkal együtt sirni könnyű, nevetni még könnyebb, de közömsnek maradni, az igen nehéz. És az élet mégis csak ilyen, és mert ilyen az élet, azért nehéz. Ami benn él a szívünkben, önzően megtartjuk magunknak, még ha fáj is az, így csaljuk a világot, pedig, aki másokat csal, magának hazudik legtöbbet.

Lenni kell, van is minden embernek egy, talán nem is élő, vagy el nem érhető, de lélekben magának megteremtett olyan eszménynek, melyért küzd öntudatlanul is, még a bukás biztos tudatában is. Őh mert nehezebb a szív szerzett kincseiről lemondani, mint azt megteremteni. És ilyenek az eszmények, a mi eszményeink; lemondani róluk nem tudunk, nem szabad, nem lehet!

Őh az eszmény sokszor még délibábnak is csak álmodott, mégis futunk utána, hogy megkeressük. S mennél jobban sietünk, annál messzebb tűnik. Ott ring a szívünkben mint egy csalóka ígézet s mégis rohanunk utána vakon. Az ész hiába int, a szív az észnek csak ritkán barátja, tanácsaira csak ritkán hallgat; pedig a léleknek száz szeme van, de a szív az vak.

Futunk, futunk mint a gyermek, hogy megkeressük az égnek alját, hogy feljuthassunk azon; futunk s nem lankadunk s ha fáradunk is, nem az ut hossza fáraszt, hanem a tövis bánt, meg a mások könyve, melyekkel az előtünk járók behintették az utat. Futunk, sietünk, amig valahol be nem nyel a sir és elhagynak álmaink.

A sebek miket eszményeinkért kell viselnünk, mélyen fekvő tüzek, lassan ölő mérgek s mégis eszmények nélkül az élet üres és hiábavaló, egy céltalan küzdelem, egy szürke álom, amelyből csak a halál ébreszt fel.

S aki életében eszményekért hevült s azok elérésének nehézségeiben, sokszor hiábavaló fáradságaiban érezte a test diadalát a lélek készsége felett; aki látja, hogy minden nemes indulat, vágy, köny és törekvés, a szívnek minden szentebb mozdulása, a lélek minden tiszta szándéka csak a lélek nyugalomát dulja fel; aki látja és érzi, de meghajolni nincs ereje az előtt az örök igazság előtt, hogy „a butának földi sorsa éden“, őh annak meghalni könnyű élni nehéz, mert annál az életnél, amely megcsufolja vagy megtagadja legszentebb ideáljainkat, az eszmény nélküli örök nyugalom többet ér.

Lenn a por a sár, a sötét; fenn a fény, a lélek, az eszmény s szárnyunk, ha kibomlik, felfelé emel s nincsen ember, akinek lelke magasba ne vágnék és így eszménye ne volna. Sőt nemcsak az egyének, de mindennek ami élő és fejlődő szervezet, ami a maga értékét hasznosabbithatja, amire a természet a „megállj“-t még nem szabta ki amin még a tökéletesedés törvénye hiányokat talál: van eszménye, mert vágyódhatnak még fölfelé.

S ha egyes koroknak, vagy korszakoknak is megvannak a maguk törekvéseik s ezek a törekvések a sziv szent elragadtatásában ideális célokat szolgálnak: akkor az a kor is eszményt teremtett a maga számára. S ezek az eszmények csálhatatlan fokmérői az illető kornak, az emberi sziv és lélek nemességének, mely a haladást, a kulturát csak eszköznek tekinti a sziv nemesítésére.

László János.

[Folytatjuk.]

## Iskola.

### Iskoláinkért.

Lapunk szerkesztőjének a mult számban megjelent vezércikkét elolvasva, önkéntelenül ez a kérdés támadt bennem: vajjon mit szólnak ehhez az én lelkésztestvéreim? — Mert, hogy olyan kérdésről van benne szó, amelynek megoldásától a református magyarok élete, vagy halála függ: — abban, úgy hiszem, egyetértünk.

Iskoláinkért, mindig beleértve tanítóinkat is, mindent megtenni, fajunkat, nyelvünket a késő jövőnek átmenteni, lelkünket, hitünket, véreink számára áldásnak áldozni — olyan munka, melynél gyönyörűbbet, melynél nehezebbet lelkész Isten-től még sohasem kapott.

Nincsen közöttünk egy olyan pap sem, aki ne érezné, hogy felelős minden tégladarabért, mely református iskolába van beépítve.

Ez a felelősség kötelez mindnyájunkat arra, hogy időt, szót, fáradságot nem kímélve, tusakodjunk az állammal és hiveinkkel azokért a szent jogokért, melyeket a mi „magyar“ hitű elődeink előbb a vérükbe fűrösztröttek meg, — hogy nekünk annál drágábbak legyenek.

Igen, tusakodnunk kell az állammal is, de hiveinkkel is. — Nem a testnek, hanem a léleknek az erejével! — Az eredmény természetesen attól függ: — hol találkozunk nagyobb megértéssel? Hiveinknél ma nagyobb a megértés — bár még mindig nem kielégítő — mint az államnál, mert az állam még nem ismer minket. De ha hiveink megértének, úgy minden megmarad, ami a mienk! Ha pedig megmarad: mi befogjuk bizonyi-

tani, hogy a felekezeti iskola olyan értékeket termel, amelyek megérdemlik az állam részéről a segítséget! Sőt, hogy a további következtetéseknek véget vessünk — állapítsuk meg azt, hogy az állami ellenőrzés alatt álló felekezeti iskolák úgy szellemileg, mint anyagilag nem hogy kárára, sőt nagyon nagy hasznára vannak az állam háztartásnak, mert nagyon sokat tesznek olyat önként, szeretetből, melyet az állam csak a polgárok megadóztatásával érhet el: Ennek az igazságnak az állammal való megértését azonban — a törvényre támaszkodva — hisszük, hogy elvégzik a mi egyházaink sorsát intézővezéreink, nekiünk itt alant csak az a kötelességünk, hogy híveinkkel értessük meg ezt az igazságot.

Ha az államnak többbe kerül a felekezeti iskolák államosítása, mint azoknak segítése, ami kétségtelen, akkor bizonyosan többbe kerül az egyháztagoknak is. —

A felekezetek sok gonddal, sok bajjal küdenek ugyan, de ha egy kis megértés van bennünk, mindjárt belátjuk, hogy — különösen egy valási helyen — anyagilag is előnyösebb a községnek a felekezeti, mint az állami iskola.

De a megértésnek szószóloí kell, hogy legyenek; Mi falusi lelkészek érezzük igazán, hogy milyen nagy baj az, ha nem áll az ember mellett senki. — Igaz ugyan, hogy a mi népünk megérti, amit okosan elébe adnak, de mégis meg kell állapítanunk, hogy amikor teherről van szó, mindig többet kell beszélnünk, mint máskor.

Nincs tehát ennek a kérdésnek jobb megoldása, mint amit Szerkesztőnk ajánl: — agitációs munkára testvériesülni, beszédeket, előadásokat tartani, nem hagyni ki egyetlen falut sem, ahol magyar pap őrzi a hitet. — El kell vinni egymáshoz a lelkünket: meglátni, hogy abban a hit erős; a szivünket: érezni, hogy egyformán dobog; a szemünket: látni, hogy a könnyünk közös. És ha mi a népünkkel, vezéreink a kormányférfiakkal

meg tudjuk érteni a magunk igazságait, — elvonul az a sok fekete felleg, amelyből ma minden szív csak rossz időt jósol.

Szűcs Antal.

## Személyi változások a magyarországi ref. egyházban.

[Folytatás.]

Meghaltak: Tóth Ferenc berzéki lelkész-tanító 51 éves, id. Benkő István rákospalotai lelkész 66 éves, Petry Elek püspök 69 éves, dr Kovács Lajos vallásnár 51 éves, Gaál Kálmán kisújszállási volt főgondnok 74 éves, Bakó Ödön gyulaházi lelkész, ifj. Soltész Elemér, királyhágómelléki kerületünk mindenki által szeretve tisztelt főjegyzőjének kiváló tehetségű, jeles tanuló I. éves theologus fia, kinek korai elköltözése annál leszűjtőbb volt, mert az akkori chaotikus határvizonyok miatt a szülőket a halálesetről sem lehetett értesíteni; a korán égbeszállt széplelkű ifjú földi maradványai a kollégiumi ifjuság és nagy résztvevő közönség jelenlétében a Kossuth-utcai templomból temették el. Az emlékbeszédet maga dr Baltazár Dezső püspök mondotta felette. Meghaltak továbbá: Sipos Károly nagypaládi lelkész 51 éves, Kovács János taktakenézi, Dakó Lajos borsodi, dr Dicsőfi József debreceni lelkész 61 éves, Zarándy Bertalan kisgyőri pap 47 éves, Tarcsa Fál batorkeszti, Hetessy Viktor dunaföldvári pap 77 éves, néhai Papp Gábor dunántúli püspök özvegye, néhai dr Balogh Ferenc theol. tanár özvegye 71 éves, Kovács József a debreceni egyház volt főgondnoka 72 éves, Kuyper Ábrahám dr ref. lelkész, volt hollandiai miniszterelnök 83 éves, Dávidházy János kabai esperes 79 éves, Marjay Péter hajduböszörményi, Bánóczy Endre jándi pap, Domby Lajos gyulai lelkész 68 éves, Géressy Kálmán tanker. főig. 80 éves, Bugyi Sándor nyug. biharpüspöki lelkész 76 éves, dr Tóth Dezső konventi titkár, Liszka Nándor nyug. koll. tanár, Kardos János szigetszentmiklósi, Segesdy Miklós balatonfüredi, Czike Lajos ószónyi lelkész, Horváth Imre májtisi pap neje, Király Uxor koll. tanár, néhai Nagy István volt érmelléki esperes fia Nagy Imre hajduböszörményi tanár 40 éves, Kiss Ferenc egyet. tanár édes apja: id. Kiss Ferenc nyug. ref. tanító 85 éves, Kálmán Dezső kölesdi lelkész 75 éves, Balogh Béla porcsalmai pap 32 éves, Kenyeressy Árpád tiszakeszti, Ónody Sándor mezőgyáni, Tóth Kálmán herrádnémeti, Porzsolt Ádám tiszaszentmártoni, Lovass Sándor nábrádi, Kövendy Dénes kunmadarasi pap, Futó Zoltán esperes-lelkész, Kiss Károly a debreceni anyakönyvtár kezelője 59 éves, a nagy

Révész Imre özvegye: Vecsey Johanna 86 éves, Ellend József sárospataki koll. tanár, Gesztelyi Nagy Imre gemzsei, Mészáros Kálmán ujszőnyi, Bertalan Imre tassi, Bereczk Sándor szegedi lelkész 57 éves, Kovács Elek püspökladányi s. pap, Barcza József debreceni koll. tanár, Hazay Béla perbenyiki, Szabó András vásárosnaményi, Bogdán János ujléti pap 39 éves, Berky Sándor hajdubagosi pap neje, dr Szeremley Sámuelné Hódmezővásárhely, Kulcsár Endre és dr Nagy Zsigmond koll. tanárok, Zsigmond Sándor volt esperes-lelkész, Szigeti Elek biharkeresztesi pap 72 éves, Kiss Andor debreceni s.-lelkész, Fülöp Károly anarcsi, dr Nemes István penyigei pap és a nagytudomány pap, az akadémia disztagja Szilády Áron dr halasi lelkész, kinek helyére Ravasz László dr püspök hivatott meg, ki azonban az állást nem fogadta el, így elhatározta a halasi egyház, hogy közel 400 hold földdel dotált lelkészi állását kettéválasztja s két lelkészi állást állít be.

Dr Gyenge János.

[Vége.]

## Halottaink

**Hunyady László** gyoroki lelkész augusztus 5-én, élete 63-ik, házassága 31-ik évében, pár napi súlyos szenvedés után elhunyt. — Hajduböszörményen született, Debrecenben tanult, hol 1884-ben nyert lelkészi oklevelet. Előbb Tégláson volt 2 évig s.-lelkész, majd Pankotán 4 évig lelkész-tanító. Rendes lelkésszé először a feketetőti egyház választotta meg, majd 1897 végén a gyoroki lelkészévé lett. Itt élt és működött csaknem 25 éven át, közszeretben és tiszteletben, melyet buzgóságával és szelid, békés természetével méltán kiérdemelt. — Sándor fia a háború utolsó évében Galiciában elesett. Most akarta sirját felkeresni s a lélek feltalálására ment. Halálát özvegyén kívül fia, leánya, unokája és nőtestvére gyászolja. — Temetésén a templomban Lengyel Imre radnappai és Csécsy Imre aradi, a sirnál Kun Zoltán pankotai lelkész fungált.

**Borbély Lajos** ny. tanító augusztus 8-án 3 napi szenvedés után 72 éves korában szülőföldjén: Nagyszalotán elhalt. 42 évi működése alatt Margittán, Ottományban, Székelyhidon, hol iparostanonc-iskolát alapított, végül Biharon volt 15 évig tanító. Mint életrajzában írta: mindig arra törekedett, hogy kötelességének megfelelően, egyháza és hazája szeretetét csepegtesse növendékei szívébe és hogy hasznos, munkás polgárokká nevelje őket. 1910-ben nyugalmába ment, de azóta is kisegítőleg szívvel, lélekkel tanított.

Legyen áldott emlékezetük.

## Egyházi hírek

### Új imaház-iskola épül Nagyvárad-Velencén

Örömmünnap lesz szeptember hó első felében a nagyvárad református egyháznak, ekkor avatják föl Isten dicsőségének s a hivek lelkiépülésének munkálására ujonnan épült imaházukat. A gyülekezet tekintélyes részének lelkében régóta élő közóhajra támaszkodva, a presbytérium 1922 ápr. 23-án tartott gyűlésén egyhangu lelkesedéssel hozta meg azon határozatát, hogy Velence városrészén még az év folyamán a mostaninál nagyobb s méltóbb imaházat épít, mely egyszersmind a 3 év óta r. kath. testvéreink vendégszeretét élvező velencei református iskolának is kényelmes otthont nyújt. És bár a csaknem 200,000 lelt kitevő építési költség fedezésére alig áll még ekkor rendelkezésére néhány ezer lei, az építés vezetésére kiküldött bizottság lelkes agitációjára, Isten megsegítő kegyelmében s a gyülekezet tagjainak áldozatkészségében vetett rendíthetetlen hittel a pünköst ünnepet követő héten meg is kezdődik az építkezés. Attól kezdve egymást érik a szebbnél szebb s erkölcsi tekintetben értékesebbnél értékesebb adományok s az egész gyülekezet példás együttműködéséből és áldozatkészségéből maholnap átadható lesz kettős rendeltetésének a pompás épület. Mintha e nagymultu egyház régi dicsőségének egy új sugarát látnák előtörni ismét a leltűnt századok homályából: lelkünk boldog örömtüzeben égve, hálával megteljesedve gondol a mindenre elégséges isteni kegyelemre s bizakodó reménységgel tekint a jövőbe.

**A ref. tanítónőképző internátusba felvételért** szeptember 5-ig lehet folyamodni. Ellátási díj egy évre 4000 lei és természetbeniek.

**A felekezeti tanítók** egyenjogositó vizsgálatának határideje 1923. évi szeptember 1-ig meghosszabbított.

**Lelkész beiktatás.** Julius 23-án iktatta be Harsányi Pál a békésbányai református egyházmegye esperese hivatalába a szegediek új lelkipásztorát Bakó Lászlót. Beiktató beszédében élesen rámutatott arra a vallási nemzeti kulturális missióra, mely minden magyar református predikátorra vár. Ezután az új lelkész tartotta meg székfoglaló beszédét a János jelenések 1. r. 10–17 és Pál 1. Kor. 13. r. 1–13 verse alapján a keresztyénség lényegéről. Az ünnepélyes alkalomból a hivek színültig megtöltötték a szépen feldíszített templomot. Az isteni tisztelet után fogadta az új lelkipásztor a különböző küldöttségeket; délben pedig a Tisza szálóban volt diszebed.

**Adventisták.** Kerületünk területén a legutóbbi időben adventista térítők bukkannak-fel itt is, ott

is, kik főleg a szombat tartásával és az egészírás, de különösen a tíz parancsolat betű szerint való magyarázásával éppen a legbuzgóbb hiveket igyekeznek zsákmányul ejteni.

**Templomszentelés.** A szamoskrassói gyülekezet felemelő jelét adta áldozatkészségének, midőn régi templomát megújította és kopott, sipjaitól megfosztott orgonáját kijavíttatta. A megújított templomot szeptember 3-án ünnepélyes keretek között szenteli föl Sulyok István püspökünk.

**Új egyházmegyei tanácsbírók.** A nagy-szalontai egyházmegye presbyteriumai dr. Mikolczi Jenő földbirtokost és Szántay Lajos műépítést, az aradi egyház gondnokát világi tanácsbírókká választották. — Az egyházmegye őszi közgyűlését Aradon szeptember 21-én tartja ünnepélyes keretek között.

**Dr. Balázár Dezső** amerikai útja a legnagyobb reményekre jogosít. Az Egyesült Államok legnagyobb városaiban tartott beszédeire mindenütt lelkes gyűjtőbizottságok alakultak, melyek nagy szeretettel buzgólkodnak a debreceni kollegium és intézményei érdekében megindított segélyakció sikeréért. A püspök e hó 15-én indul vissza, de útja hosszabb időt vesz igénybe, mert utközben a külföld különböző országaiban ki fog szállani.

**Megnyílnak a bukaresti református iskolák,** melyek a háború óta szüneteltek. Egyelőre 5 elemi osztály lesz a fiúk és leányok részére s a tanerők és iskolák száma a beiratkozás eredményétől függ.

**A romániai baptisták** kevéssel ezelőtt indították meg lapjukat itt Nagyváradon. Ma már nyomdát akarnak létesíteni. Olvassuk a következő részvényjegyzési felhívást: Kedves testvéreink az Urban! Országos szövetségünk legutóbbi missió-bizottsági gyűlésén többek között azt is elhatározta, miszerint részvénytársasági alapon — melyben csakis hitfelekezetünk tagjai vehetnek részt — egy baptista nyomdát állít fel. E nyomda felállításával először azt óhajtanánk elérni, hogy nyomdai termékeink a lehető legolcsóbbá lennének téve, ebből folya még az is, hogy több irodalmi művet tudnánk így kiadni, azonkívül gyorsan és a mi izlésünknek megfelelőleg. Nem hagyhatjuk említés nélkül azt sem, hogy a magyar irodalmi raktárból a beszállítás az év legnagyobb részén — mint jelenleg is — teljesen el van tiltva. Kényszerítve vagyunk új könyvek kiadására is. Így fejlődni, kezdő irodalmi igényeink más irányban keresnek kielégítést, ami erkölcsi kárt jelent. Ezt minden eszközzel meg

kell akadályoznunk. Ez okból kényszerítve vagyunk ilyen teljesen üzemképes nyomdát be-  
rendezni. Tervünket Urunkba vetett hittel akarjuk  
kivinni, úgy, hogy minden e szent ügyért lelke-  
sülő testvér jegyezze 1 drb ezer lei értékű rész-  
vényt stb." Nem létesíthetne a romániai magyar  
reformátusság is egy nyomdát? S addig is nem  
kötelességünk, hogy a református nyomdatulajdo-  
nosokat bizzuk meg a szükséges nyomtatványaink  
előállításával?

**Lelkészválasztás.** Az érkörtvélyesi egyház  
Kovács Lajos nagyrábéi s-lelkészt választotta  
meg lelkészévé.

**A külföldi egyházi misszió látogatása.** Hi-  
rül adtuk, hogy az amerikai presbyterianus egy-  
házak és a presbyteri világszövetség kiküldöttei  
ezidei második útjukban Nagyváradon is kiszáll-  
nak. E nagy érdeklődéssel várt látogatásra úgy  
kerületünk elnöksége, mint a vendégek útítvét  
irányító bizottsággal összeköttetésben levők min-  
dent megtettek, midőn az utolsó napokban jött az  
értesítés, hogy kerületünkön kívül levő, de egy-  
házi beavatkozás következtében a kiszállás el-  
marad. A küldöttség keresztül ment Nagyvára-  
don és kerületünkön, anélkül, hogy valaki fel-  
hívhatta volna figyelmét reá, hogy itt több mint  
200.000 magyar református lélek él elhagyottan,  
irányító szervezet nélkül. Igaz, azt a vigasztalást  
nyertük, hogy Kolozsváron és Erdélyben képvi-  
selni fognak bennünket és érdekeinket is. Várjuk,  
hogy hogyan?

**Tanítói gyűlés.** Az érmelléki egyházmegyei  
tanítóegyesület Kiss Lajos bihariószegi igaz-  
gató-tanító elnökle mellett folyó hó 21-én Szé-  
kelyhidon gyűlést tartott, a következő tárgysoro-  
zattal: 1. A tanítók fizetés-ügye. 2. Nyugdíjügy.  
3. Belépés az erdélyi ált. tanítóegyesületbe.

**A lelkész államszolgálati feladata.** ez év má-  
sodik negyedéről megérkezett a püspöki hivata-  
lokhoz, mely az esperesi hivatalokhoz, illetve pénz-  
tárnokhoz átutalta az egyes egyházmegyékre eső  
összegeket. A nyugták előzetes beküldése folytán  
most már sokkal gyorsabban meg fogják kapni  
lelkésztársaink, mint a régi késedelmes rendszer  
mellett.

**Munkások egyházzolgálati feladata.** Hogy meny-  
nyire nincs igazuk azoknak, akik a munkásban  
— minden további nélkül — a vallás, az egyház  
ellenségét látják, felemelő cáfolat, a mezőtelegi  
gyári munkások cselekedete, akik bebizonyították,  
hogy a munkásság nagy zöme alkotó —  
munkás tagja az egyháznak s a szocializmus szel-  
lemével épen nem áll ellentétben a vallásosság.  
A mezőtelegi gyári munkások néhány héttel

ezelőtt tevékeny részt vettek a szélvihar által  
megrongált református toronytető helyreállításá-  
ban, majd pedig a toronyórát is kijavították.

## Szerkesztői üzenetek...

**Hispereg. Dobra.** A pályázati hirdetés a ha-  
táridejét célszerűsége miatt szeptember 9-re változ-  
tattuk.

## Hivatalos rész.

### Pályázati hirdetés.

A dobrai református egyház presbytériuma újból  
pályázatot hirdet az organista kántortanítói állásra  
az érvényben levő díjlevél alapján.

Fizetés: 1., 44 hektoliter rostált buza á: 11 kor.  
484 kor. 2., Borválság 255 kor. 3., Tandij 400 kor.  
4., 4 négyszögöl tűzifa beszállítva 64 korona 5., Szán-  
tőföld 1 hold és 1247 négyszögöl á: 10 kor. 17-80 kor.  
6., Rét 822 négyszögöl szénás, az egyház letakaríttja  
és beszállítja 5-10 kor. 7., Legelő 897 négyszögöl  
3 kor. 8., Stóla halott temetésére énekszós 1 kor.  
praedikációs 2 kor. 9., Korpótlék az állampénztárából,

A javadalom természetben szolgáltat ki állan-  
dóan. Borválság és tandij pénzül. Stóla a kerületi  
szabályzat szerint.

Kötelesség: A kántori teendők végzése. A IV,  
V, VI vegyes elemi osztályok jelenlegi vezetése egy-  
házkerületi tanterv szerint, esetleg az iskolaszék által  
kijelölt osztályok vezetése, ha szükségessé válik az.  
Lelkész akadályoztatása esetén és a kanonikus órákon  
lelkész helyettesítése. Ismétlődő iskola vezetése. Ének-  
kar szervezése és vezetése. Egyházi jegyzőség.

Az állás a választás érvényre jutása után  
azonnal elfoglalandó. A próbaéneklés és orgonázás  
ideje szept. 2. A próbaéneklésre és orgonázásra meg-  
jelentek közül annak, kit a presbytérium elválaszt, az  
egyház igazolt utiköltségét visszatéríti.

Pályázati határidő: szept. 9. Elválasztott orgo-  
nista kántortanító elődjének 340 leit térít meg beru-  
házás címén.

Kellően felszerelt kérvények Szabó István ref.  
lelkész címére Dobra, u. p. Nántii, Szatmármegye  
küldendő.

Dobra, 1922 augusztus hó 13.

A presbytérium.

### Pályázati hirdetés.

Az örvéni (Bihar m.) ref. egyház presbytériuma  
pályázatot hirdet az organista kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. Lakás [3 szoba, konyha, kamra,  
pince] és konyhakert; 2. 9000 lei az egyház pénztárá-

ből havi előleges részletekbe; 3. 5 [öt] köből buza a községtől negyedévi részletekben; 4. 8 [nyolc] erdő és legeltetési jog a volt urbéres birtokosságtól [rendszerint évente 8 méter tűzifa]. 5. stóla.

Megjegyzés: a 2. pont alatti 9000 lei csak az államsegély kiutalásáig fizetetik, a kiutalás után a javadalmi jegyzőkönyv lesz irányadó.

Kötelesség: 1. a III-IV. oszt. iskolának egyházkerületi tanterv szerint való vezetése; 2. kántori teendők ellátása; 3. Ünnepek délutánján, valamint urvacSORAOSZTÁS délutánján, vagy lelkész akadályoztatása esetén katedrai szolgálat; 4. ifjúsági énekkar vezetése; 5. az ifjúsági-egyesületben lelkésznek segédkezése.

Pályázati határidő szeptember 9; az állás szept. 15-én elfoglalandó.

Örvénd [u. p. Élesd], 1922. augusztus hó 22-én.

### Presbytérium.

#### Pályázat

a szemlaki református egyház kántortanítói állására.

Évi javadalma: 1. Három padolt szobából álló s a szükséges melléképületekkel ellátott lakás 520 □-ölnyi kerttel és 52 □-ölnyi káposztásfölddel. 2. Tizenhat kat. hold szántóföld négy tagban. Adóját az egyház fizeti. 3. Tíz métermázsza buza, negyedévenként előre kiadva. 4. Tizenhat köbméter kemény tűzifaszafa, félévenként előre beszállítva. 5. Hatvanhat Leikézpénz és száz Leire tehető temetési stóla.

Megjegyeztetik, hogy a 16 kat. hold szántóföld jelenleg évi 22040 Leiért haszonbérbe van kiadva. Megválasztott tanító részére a bérletidő lejártáig — 1923 okt. 1-ig — maga a haszonbér fog fizettetni havi előleges részletekben. Azontul a föld hasznosítása felett szabadon rendelkezik.

Kötelessége az I-VI. osztatlan vegyes osztály [tankötelesek száma 50] tanítása, az ismétlősök oktatása, a kántori teendők végzése és az énekkar vezetése.

Mivel az egyház németajku, csakis németanyanyelvű, illetve németnyelven is tudó okleveles férfitanítók pályázhatnak. Kiket a presbytérium a pályázók közül személyes megjelenésre felkér, azoknak utiköltségét, valamint a megválasztottnak költözködési költségeit is megtéríti. Pályázati határidő: szeptember 9. Semlac (Szemlak, postahely, Aradmegye)

#### Ref. lelkészi hivatal.

#### Pályázat.

A nyüvedei ref. egyházközség presbyteriuma a megüresedett orgonista kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom:

1. A község közelében 8 $\frac{1}{4}$  hold jóminőségű szántóföld 1100 □-ölével, melynek adóját az egyház fizeti.

2. Egy és fél öl tűzifa.

3. Közmunkaváltság.

4. Minden iskolaköteles gyermek után 1 véka buza fizetetik a község vékájával.

Tandijpénz 50 gyermek után.

Tengeri minden gyermek után 9 itce, körülbelül 4 métermázsza.

Csirke minden gyermek után kb. 50 darab.

5. Egy hold legelő illetőség.

#### Kántori fizetés.

1. minden ágytól, pártól fél véka buza az egyház 34 literes vékájával, özvegyektől  $\frac{1}{4}$  véka fizetetik, mintegy 10 köből.

2. Minden ágytól, pártól  $\frac{1}{2}$  véka zab, árpa vagy tengeri az egyház 34 literes vékájával, mintegy 10 köből.

3. Temetési stóla az egyházi felsőbb hatóság rendelete szerint.

4. Szabad lakás, kerttel.

E díjlevélben a tanítói fizetés 2., 3., 4. pontja és a kántori fizetés 1., 2. pontja hatezer leiben lesz megállapítva. E díjlevél addig marad érvényben, míg a tanítói fizetések végleg nem rendeztetnek.

Ezen javadaomért megkivánja az egyház a kántor-tanítótól, hogy az E. T. VI. tc. 23. §-ban megszabott kötelességeket pontosan teljesítse. A lelkész akadályoztatása esetén, valamint a kanonikus órákon a templomi szószéki szolgálatokat végezze. Az I—VI. osztályu fiu és leány gyermekeket az előirt tanterv szerint lelkiismeretesen tanítsa. Temetési és kántori, illetve énekvezéri teendőit végezze és az ismétlő oktatást teljesítse és az egyházi jegyzőkönyv vezetését végezze.

Pályázhatnak orgonázni tudó, az államhatalom által előirt képesítéssel rendelkező okleveles református férfi tanítók. Kellően felszerelt kérvények a lapban megjelenéstől számított 15 napon belül alulirott ref. lelkészhez küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Paulik Béla

ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

85—1922.

#### Pályázat

A kisperegi (Aradmegye) református egyház vegyes tanítói állásra pályázatot hirdet, a vonatkozó törvényben előirt fizetési feltételek, illetve fizetés kiszolgáltatása kötelezettsége mellett. A fizetésben bent foglaltatás 2715 liter buza, 1755 liter árpa, 9 □-méter tűzifa beszállítva, 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, szép gyümölcsös kerttel. Pályázatok a ref. lelkész hivatalhoz Peregul-Mic. cím alatt szeptember 9-ig küldendők. Szondy Géza, lelkész.

### Pályázati hirdetés.

A mezőbajji (Bihar m.) református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra.

Javadalom régi díjlevél szerint: 1. Késpénz 189 Lei. 2. 17 kat. hold 853 □-öl szántóföld = 140 Lei. 3. 2063 liter buza á 5 bani = 103.15 Lei. 4. 516 liter zab á 2 bani = 10.32 Lei. 5. 516 liter tengeri á 3 bani = 15.48 Lei. 6. 8 öl kemény botfa á 6 Lei = 48 Lei. 7. Stóla 40 Lei. 8. Államsegély. 9. Lakás (2 szoba, konyha, kamara, pince stb.).

Az új díjlevél csak az állami értékelés után lép életbe.

Az 1922—23. iskolai évre biztosít az egyház:

1. Lakást.

2. 17 kat. hold 853 □-öl földet és

3. évi 8325 Leit.

Köteleesség: A kijelölt osztályok vezetése, egyházi jegyzőség, lelkésznek esetleges helyettesítése, kántori teendők végzése. Fiatal, törekvő tanítók előnyben részesülnek. Felszerelt kérvények szeptember 15-ig a lelkész hivatáshoz küldendők.

### Presbyterium.

1238—1922.

### A nagytiszteletű Esperes uraknak és iskolaszéki Elnök uraknak!

Az iskolai év megkezdése előtt szükséges lévén a hitfelekezeti elemi népiskolai hatóságaink tájékoztatása a tanítási anyagát illetően — mihez tartás végett közlöm a következőket: arra tekintettel hogy az erdélyi református egyházkerület által a református elemi iskolák számára elkészített vázlatos tanterv jóváhagyása tárgyában a kolozsvári közoktatásügyi államtitkárság mindeztideig nem nyilatkozott, a királyhágómelléki református egyházkerület elemi népiskoláiban továbbra is a régi egyházkerületi tantervünk marad érvényben a miniszteri rendeletekben megkövetelt következő változtatásokkal: a II. osztály olvasmányai közt tárgyalandók — a Román nemzeti történelem köréből — Romulus és Remus, Negru-Vodă, Dargos-Vodă, Gelu és Tuhutut mondjája, valamint Ferdinánd király és Mária királyné, ezen osztály értelmi színvonalának megfelelő rövid jellemzése. A III. osztályban, a II. osztályban tárgyal történeti mondákon kívül Corvin János és a holló, Ștefan cel Mare anyja, Burcel dombja, Purece apród, Mihai Viteazul és a hóhér, Mihai Viteazul és Bátori feje, Mihai Viteazul és az ország zászlója, Mihai Viteazul és a gyulafehérvári metropolia alapításának legendája. A felső uralkodó párról ebben az osztályban is meg kell emlékezni. A IV. osztály olvasmányai közt tárgyalni kell az előző osztály anyagának átismétlése után ezeket a történeti mondákat és elbeszéléseket: Roma alapítása, Traján és Decebal, Dácia elhagyása, A román nép eredete, A magyarok jövetele, A szászok jövetele, A fejedelemség alapítása (Negru Vodă, Dragoș Vodă, Bogdan Vodă) a magyarokkal való harcok, (Alexandru Basarab).

A nagy Mircea, Az argeși kolostor és Neagoe Vodă, Ștefan cel Mare harcai a magyarokkal, törökökkel és lengyelekkel. Petru Rareș, Mihai Viteazul (a gyulafehérvári érsekség, harcai — halála) Mateiu Basarab, Constantin Brancovcanul, végül a felső uralkodópár jellemzése.

Az V—VI. osztály történelmi anyaga ez: Románia és Dácia, Dácia gyarmatosítása, A román kenézek és vajdák a magyarok jövetele előtt, A magyarokkal való harcok, Béla király névtelen jegyzője és Petru Maior után, A szászokhoz való viszony, Alexandru cel Bun, Hunyadi János mint keresztyén hős és mint Magyarország kormányzója, Corvin Mátyás, A jobágság Erdélyben, A Dózsa forradalom. (Verbőczy) Horia, Cloșca és Crișan forradalma, A fanarióták, Todor Vladimirescu forradalma, Az 1848-iki forradalom, Cuza Sándor, I. Károly király, A függetlenségi harc, Az egyesülésért viselt háború.

A magyar alkotmánytan helyett Románia alkotmánya tanítandó. A földrajzból a IV. osztályban Románia földrajza tárgyalandó; az V. és VI. osztályban megmarad lényegileg a régi tananyag azzal az eltéréssel, hogy a kiindulási pont: Románia.

A többi itt nem említett tantárgy tanterve, tehát mindaddig változatlan, amíg egyházkerületünk az új tantervét el nem készített, vagy újabb módosító rendelkezést nem tesz. A román nyelv elemi iskolai tanítására vonatkozó részletes utasítást később fogom kiadni.

A használandó kézikönyvek mindaddig, míg a kerületnek saját kiadványai nem lesznek — ezek:

1. Vallástanra: a régi egyházkerületi kiadványok.

2. Magyar nyelvre: I. oszt. dr Caba Ágoston: Fonomimikai abécéje; II—III—IV. oszt. dr Caba Nagy Vilmos: Magyar Olvasó és Nyelvgyakorló könyve; az V—VI. osztályra a „Több tanító” által szerkesztett Magyar Olvasókönyv. Ezen olvasókönyvekben megtalálhatók az előírt román nemzeti mondák és történelmi elbeszélések. (A tanítók részére dr Lupaș: Románia története.) Megrendelhetők a Román könyvkereskedésben Nagyváradon [Moskovits-palota a Széchenyi szállodával szemben.]

3. Földrajzra: a III. osztályban [Bihar megyére] Coroiu, Tripon Domokos-féle Biharvármegye földrajza; a IV. oszt. dr Caba és Nagy Vilmos: Románia Földrajza, amely mű első kiadása a felvett tananyag bő terjedelménél fogva a nostrifikáló vizsgálatra készülő tanítóknak is jó szolgálatot tesz. (A III. oszt. földrajza vármegyéenként megjelent kézikönyvek alapján tanítandó.)

4. A történelem az V. és VI. osztályokra — megfelelő kézikönyv hiányában — a „Több tanító” által szerkesztett Olvasókönyv alapján tanítható; az alkotmánytanra pedig dr Joanovici Román alkotmánytanát ajánlom.

5. A természetrajz és természettan tanításánál az V. és VI. osztályban továbbra is használhatók a Kecskeméti-féle és Csúrka-féle régebbi kézikönyvek. Amennyiben ezek nem kaphatók, más megfelelő és engedélyezett kézikönyv.

Nagyvárad, 1922 augusztus 25.

Sulyok s. k.

## Pályázat

a biharvajdai ref. egyház kántor-tanítói állásra. Javadalom az államszegély folyósításáig: 1. Egyháztól 5 hold 484 □-ól szántó és kaszáló, adóját az egyház fizeti. 2. 4 legelőjog. 3. 334 lei készpénz. Ezenkívül kántorságért 3000 lei készpénz, tandíjban 8 köből tiszta buza, 8 köből tiszta tengeri, stóla, lakás, kert. Kötelessége: I—VI. osztályu vegyes iskola vezetése a megállapított tanterv szerint, kántori teendők végzése, kanonikus órában és lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat, egyházi jegyzőség és az ismétlődik tanítása, amelyért a községtől külön 70 leit kap. Okleveles tanítók pályázati kérvényüket a hivatalos lapban megjelent hirdetés után két hét múlva küldjék be a lelkész hivatához. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Orgona van, de jelenleg nem használható.

Biharvajda, 1922 aug. 20. (u. p. Biharfélegyháza.)

**Kovács Gábor,**  
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

1193—1922.

### A református elemi iskola tanítóinak s óvónőinek.

A közoktatásügyi minisztérium kolozsvári vezérigazgatósága 20929—1922 VI. sz. intézkedésében közli, hogy az állami elemi iskolai és óvónő tapszemélyzete a vármegyék székhelyein folyó évi szeptember 10-12. én közgyűlést tartanak, a melynek tárgysorozata a Bulletinul Oficial julius 15-iki számába van közzétéve.

Tanítóink és óvónőink ezen a gyűlésen részt vehetnek, de az állam részükre napdíjat nem folyósít. Teljes tisztelettel

Nagyvárad 1922 augusztus 17

Sulyok.

1148—1922 szám.

### A nagytiszteletű Lelkész uraknak!

Mindnyájunknak élénk emlékezetében van még az a megrendítő szerencsétlenség, mely a folyó évi április 27-én bányalégrobbanás következtében a Lupény-i községbányában történt, a mely 82 szegény bányászcsaládot döntött gyászba.

A nyomorúság enyhítésére megalakult segélyző bizottság a könyörület filléreiretől hozzám is fordult. Részemről teljes bizalommal kérem fel lelkésztestvérségeim a krisztusi szeretet nevében, hogy gyülekezetük körében a jelzett célra a gyűjtést megkísérelni, s e kegyes adományt az illetékes esperesi hivatalhoz eljuttatni szíveskedjenek.

A nagytiszteletű esperes urakat pedig arra kérem fel, hogy az egyházmegyénk területéről hozzájok befolyt összeget lehetőleg ez évi szeptember 15 napjáig hivatalomhoz juttassák el.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad 1922 augusztus 18

Sulyok.

### Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

**SCHNEIDER és MIHELFIHEZ**  
Ferdinánd király- [Rákóczi-] ut 10. [Széchenyivel szemben.]

### Nagytiszteletű Esperes, iskolaszéki Elnök és Igazgató urak figyelmébe!

A 321—1922. sz. Egyházkerületi közgyűlési határozattal népiskoláinknak használatra ajánlott **román-magyar nyelvű iskolai nyomtatványokat** famentes papírra nyomtatva raktáron tartom és azokat a következő legjutányosabb áraim mellett hozom forgalomba:

Felvételi napló --- --- --- 2 Lei  
Előmeneteli és mulasztási napló, 1 "  
Haladási napló --- --- --- 80 bani

Ezen nyomtatványokból tetszés szerinti mennyiséget be is köthetnek, a Mulasztási Naplót kötetenként 25 Leiért, a Haladási Naplót 18 Leiért.

Értesítő könyvecske, darabja 2 lei 60 bani.  
Elemi iskolai bizonyítvány --- 10 drb 7 Lei.

10 darabnál kevesebbet nem küldhetek egy nyomtatványból sem.

Bármely más nyomtatványokat, borítékokat, papirokat is legjutányosabb áron szállíthatok és tisztelettel ajánlom jónévű könyvnyomdám szíves figyelmükbe.

Nagybecsű megrendelésüket kérve vagyok hittestvéri tisztelettel

**BÉRES KÁROLY** nyomdatulajdonos,  
az „Egyházi és Iskolai Szemle” kiadója  
Oradia-Mare - Nagyvárad, Fő-utca 14. szám.

### Tanító Urak figyelmébe!

Az idei tanévre a kerület által előírt tankönyvek, továbbá az összes iskolafelszerelési cikkek és füzetek, a legjobb beszerzési forrása

**BENKŐ ARTHUR**

könyv- és papírkereskedése, Nagyvárad.

Iskoláknak árendéjé!

**MAJOR FERENCZ**

építész vállalkozó, Oradea-Mare - Nagyvárad  
6-6 **Hármas-utca 9.**

Készít: mindenféle terveket és költségvetéseket, szakértői megbízásokat és becsléseket. — Vállal a magas építkezéshez tartozó :: minden munkát, javítást és átalakítást. ::

Egy gyermek ruha!

### Hol megérkeztek!

Bécsi fiú és gyermek ruha u. m.: **fiú- és leányka kabát különlegességek.**

Bel- és külföldi gyapju-szövetek, szabókellékek dús választékban.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.